

UVODNIK: 110 GODINA PUČKOG OTVORENOG UČILIŠTA

2017. godine Pučko otvoreno učilište Zagreb je obilježilo 110 godina kontinuiranog postojanja. Tom prigodom organiziran je okrugli stol koji je održan 27. 11. 2017. u organizaciji Pučkog otvorenog učilišta Zagreb i Hrvatskog andragoškog društva. U ovom broju Andragoškog glasnika donosimo izlaganja s tog skupa.

Zašto ova obljetnica prelazi okvire same ustanove? Godine 1907. docent Mudroslovnog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, dr. Albert Bazala (1877. – 1947.) potaknuo je utemeljenje Pučkog sveučilišta u Zagrebu kao ekstenzije zagrebačkog sveučilišta i institucionalni zametak budućih organizacija koje se bave obrazovanjem odraslih. Napravio je to po uzoru na slične institucije u Beču i Pragu. Bazala je pisao: „Zahtjevi našega života takovi su, da im pravo može zadovoljiti samo obrazovan i prosvjetljen čovjek.“ (Bazala, 1907, str. 5). Tako su u Hrvatskoj prije 110 godina udareni temelji sustavnog obrazovanju odraslih koje je vođeno krilaticom Strossmayera, Stjepana Radića i pučkih prosvjetitelja «prosvjetom slobodi». Bazala putuje u Beč, koji već ima bogata iskustava i u stručnom i u općem obrazovanju, proučava razne oblike narodnog obrazovanja, a osobito dva najvažnija pučko prosvjetna zavoda *Volksheim* i *Volksbildungshaus*, i o tom podnosi zanimljiv izvještaj. Od nacрта pravila o pučkim sveučilišnim predavanjima do prvih predavanja proteklo je pet godina te je 1912. godine započeo prvi tečaj prof. dr. Ferde Šišića pod naslovom: “Postanak i pad velike turske sile”. Uslijedila su tečajevi A. Bazale pod naslovom “Odabrana životna pitanja”, L. Polić “O državi”, J. Šilović: “Uzroci zločina”, St. Hondl: “Električna struja”, D. Mašek: “O spolnim bolestima”, G. Janček: “Uvod u kemiju”, A. Gavazzi: „Balkansko poluostrvo“. Godine 1922. Bazala je pokrenuo i *Zbornik za pučku prosvjetu* kao časopis Pučkog sveučilišta.

Od prvih predavanja do danas ustanova je promijenila brojna imena: Centralno narodno sveučilište, Narodno sveučilište grada Zagreba, Radničko i narodno sveučilište Moša Pijade, Otvoreno sveučilište i Pučko otvoreno učilište Zagreb. Bez obzira na promjenu imena ostala je vjerna ideji svojih osnivača i utemeljitelja da prosvjeđuje, obrazuje i kulturno uzdiže hrvatske građane te tako ostvaruje svoju temeljnu zadaću. Danas je Pučko otvoreno učilište Zagreb javna ustanova kojoj je osnivač Grad Zagreb.

Od svojeg osnutka do danas Pučko otvoreno učilište Zagreb je najveća ustanova za obrazovanje odraslih i kulturu u Hrvatskoj. Godišnje oko 15.000 građana sudjeluje u različitim programima, provodi se oko 350 programa formalnog i neformalnog obrazovanja, u kojima sudjeluje 50 zaposlenih i 300 vanjskih suradnika. U Učilištu djeluju tri galerije i izlaze dva časopisa. Osim stvaranja i provedbe velikog broja obrazovnih i kul-

turnih programa, ona je bila institucionalno polazište za većinu andragoških stručnjaka koji su nosili stručni i znanstveni razvoj andragogije u Hrvatskoj.

110 godina djelovanja bila je prigoda za ponovno vrednovanja hrvatskog obrazovnog nasljeđa, posebno onog koje se odnosi na obrazovanje odraslih. S druge strane, to je bila prigoda za raspravu o novim mogućnostima i otvorenim pitanjima razvoja obrazovanja odraslih. U ovom broju nekoliko članaka se bavi iskustvima Pučkog otvorenog učilišta koja prelaze okvire samo ove institucije. Izuzetno bogata nakladnička djelatnost, koju je opisao Željko Obad, pokazuje važnost nakladničke djelatnosti za obrazovanje odraslih. Sveučilište za treću dob kao prvi i najcjelovitiji program obrazovanja za treću dob u Hrvatskoj, analizira Jasna Čurin. Nives Sertić je prikazala važnost i specifičnosti časopisa 15 dana koji već više od 60 godina povezuje kulturu i obrazovanje. U najvećem dijelu obrazovne tradicije Učilišta izuzetno je bila važnost veze industrije i obrazovanja. O toj vezi piše Gojko Nikolić na primjeru tečajeva iz automatizacije u 1960-tim godinama. Dušan Petričević je naznačio nekoliko pojedinosti iz povijesti Učilišta. Jasna Galjer, Sanja Lončar i Tihana Rubić analiziraju društvenu ulogu Radničkog narodnog sveučilišta (RANS). U svom interdisciplinarnom pristup koriste teorije arhitekture i dizajna, antropologije prostora i arhitekture, antropologije rada i obrazovanja.

Vjerujemo da osim interesantnih podataka, novih istraživačkih nalaza i pristupa, ovi članci pokazuju i kakvim se sve metodama i pristupima može analizirati obrazovanje odraslih. Pokazuje se da u istraživanju obrazovanja odraslih ima mjesta za psihologe, pedagoge, povjesničare umjetnosti, antropologe, strojarske inženjere itd. Takva interdisciplinarnost i otvorenost nisu sadržani samo u imenu ove ustanove nego i u njenom dugogodišnjem radu.

Nadamo se da ćemo u budućim brojevima našeg Andragoškog glasnika moći prikazati još sličnih primjera iz hrvatske tradicije obrazovanja odraslih.

Izvor:

Bazala, A. (1907). *Pučka sveučilišna predavanja. (Njihova uredba i svrha)*. Reprint 2007. Zagreb: Pučko otvoreno učilište Zagreb

dr. sc. Tihomir Žiljak